

Jahn Otto Johansens tale
ved åpning av utstillingen ”KVIT FESK SVART HAV”
17. mars 2011 i Kafé Celsius Oslo

Jeg kom sent i går kveld fra Spania, og jeg skal hilse fra mine spanske og portugisiske kontakter, folk som virkelig har greie på klippfisk og bacalao. Det samme har mine forbindelser i Brasil. Og de vil at jeg skal sende Norge dette klare budskap: Begynner dere å rote med olje- og gassutvinning utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, kjøper vi ikke mer klippfisk og saltfisk av dere. Selv såkalt konsekvensanalyse, som ikke er noe annet enn å gi oppdragsgiverne det de ønsker, vil skade skeiens gode navn og rykte.

Det er mange i vårt land som ville spille hasard ved en råvare vi har hatt i årtusener og bør ha til tidenes ende, i Petter Dass sin ånd: Hadde vi ikke Lofottorsken, hva hadde vi da?

Da jeg for mange år siden ble intervjuet av Western Viking og var med i et TV-program som hadde seks millioner seere, sa jeg: ”In the Beginning was God and Cod”.

Her i dag er det sikkert mange som ikke tror på gud, men på torsken tror vi alle.

Vi ser nå en oppfølging av den fantastiske mønstring jeg var med på i Kabelvåg i august 2010. Det var særlig de unge, men også folk opp i støvets alder, altså min alder, som engasjerte seg sterkt mot olje — og gassutvinning utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Jeg har hengende den store blåhvite vimpel i toppen av masta på min sjark i Drøbak. Det gleder mange og irriterer noen. Og jeg skulle gjerne ha hatt hengende der ute også Herdis Maria Siegert store banner som ble brukt i fakkeltog fra Jernbanetoget til Stortinget nylig.

Jeg var altså i Spania og kunne ikke delta, men jeg var med i ”spiritous” – i dobbelt forstand der jeg satt på en fiskerestaurant og snakket med eieren som beklaget seg over hvor vanskelig det var å få tak i god torsk og hvor dyr den var blitt.

Den mønstring som nå skjer - og som vi her på Kafé Celsius og de mange som er reist nordover markerer - er nødvendig fordi den seier vi nettopp vant, bare er en omgangseier. Kampen er ikke over. It isn't over before it's over, som amerikanerne sier, og de har jo erfaringer ikke bare fra baseball og American football, men vet hva som skjedde på New Foundlandskysten da torsken helt forsvant.

Kampen er ikke over, og jeg tror den blir enda mer intens foran og etter neste stortingsvalg. Det er ikke tid for å hvile på de laurbær som mange av oss gjerne har oppe i gryta når vi trekker torsk.

Det er viktig at kunstnerne er med oss. Vi trenger dem, og de får her noe virkelig meningsfylt å kjempe for.

Herdis Maria Siegert stiller i særklasse som en av Europas mest interessante og særegne kunstfotografer. Hun er et europeisk navn og ikke bare ”verdensberømt i Akersgaten” som jeg spøkte med da jeg var sjefredaktør i Dagbladet. Mer skal jeg ikke si om Dagbladet. Men jeg dementerer aldri noe og angrer intet. Men dersom vi ikke klarer å stanse olje- og gassutvinning utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, vil vi angre ”to the end of times.”

Det er ingen tilfeldighet at Herdis Maria Siegert først stilte ut i Galleri Espolin i Kabelvåg før hun kom hit. Kaare Espolin ville ha applaudert så Lofotfjellene hadde ropt et langt hurra!

Herdis Marias fotografier er som ikoner, ikoner som advarer og varsler dommedagstider, men også ikoner som gir håp dersom vi i tide tolker tegn på havhimmelen. De analoge sort-hvitt fotografier har abstrakte så vel om konkrete motiver fra Lofoten, Vesterålen og Senja. De som har vært der oppe – Herdis Maria har vært der oppe 27 ganger med sitt kamera, og jeg drar nordover hvert eneste år - kjenner seg straks igjen motivene fra det spesielle landskapet, det høyst særegne lyset, fuglelivet, faunanen og folket – ikke minst fiskere. Det er ikke noen konvensjonell fotografisk gjengivelse, men et særegent naturlandskap og kulturlandskap som fanges inn av en stor kunstners øyne og linse. Det var det jeg mente da jeg sa det var noe ikonaktig i hennes kunstfotografier.

De bitre erfaringer fra oljeutslippet i Mexicogulfen og skipsforlisene utenfor Langesund og Hvaler viser hvor sårbare vi er. Vi kan ikke stole på politikere eller eksperter. For nettopp det de sier ikke kan hende, hender.

Se bare på atomkatastrofen i Japan som etterfulgte jordskjelvet og tsunamien. Nå viser det seg at mye av det atomkraftanleggets ledere og den japanske regjering har sagt er, ren løgn.

Jeg stoler heller ikke på våre myndigheters og oljeselskapenes forsikringer om at olje- og gassutvinning i skreiens gyteområder ikke vil være farlig. Dersom det skulle bli et utslipp sier de at det vil de kunne håndtere. Disse såkalte eksperter kan ikke ha vært på den forevne og værharde utsiden av Lofoten og Vesterålen.

Vi bør se på de oljeskadde fugler som står der de siste timer av sitt liv og stirrer utfordrende på oss, og de døde svarte kropper som ligger der som vitnesbyrd om menneskers grådighet og dårskap.

Det er faren for en apocalypse som vi skimter i disse tilgrisede fugler og i Herdis Maria Siegerts bilder. Om ikke en apocalypse nå, en apocalypse i en ikke alt for fjern fremtid hvis vi ikke bruker vett og forstand.

Herved erklærer jeg Herdis Maria Siegerts utstilling på Kafé Celsius for åpnet.